

N:o 9/1937.

L a n d s k a p s n ä m n d e n s 221
ning till Ålands landsting om antagande av land-
skapslag angående elektriska anläggningar i land-
skapet Åland.

Sedan landstingsmännen Robert Rosenblad och K.J. Blomroos uti en
till Landstinget ingiven petition av den 18 februari 1937, på däri
framhållna skäl, anhållit, att Landstinget ville giva landskapsnämnden
i uppdrag att fordersonast inkomma med framställning och förslag till
landskapslag om elektriska anläggningar samt lagutskottet uti avgivet
betänkande N:o 3/1937 av den 19 i samma månad förordat petitionärernas
anhållan, har Landstinget den 22 i änsagda månad uppdragit åt landskaps-
nämnden att med det första till Landstinget inkomma med ifrågakomma fram-
ställning och förslag, vilket uppdrag meddelats landskapsnämnden i brev
av den 12 april innevarande år. Till fullgörande härav får landskaps-
nämnden framhålla följande:

Med hänsyn till yppade särskilda bristfälligheter i lagstiftningen
angående elektriska anläggningar, tillsatte statsrådet år 1921 en
kommitté för uppgörande av förslag till reformering av dågällande lag
av den 11 april 1901, angående elektriska anläggningar för alstrande av
ljus eller för överföring av kraft, samt förordning av samma dag, an-
gående villkoren för inrättande och begagnande av dylika anläggningar
ävensom kungörelsen av den 17 april 1902, rörande närmare föreskrifter
därom, vad vid inrättande och drivande av elektriska ljus- och kraftan-
läggningar borde iakttagas och tillsynen över sådana anläggningar. Ett

på grund av denna kommittés förslag och inhämtade utlåtanden uppte-
lagförslag blev sedermera överlämnat till 1926 års riksdag, men av-
År 1927 inlämnade regeringen till riksdagen ny proposition till lag i

ämnet, vilket lagförslag med särskilda ändringar av riksdagen antogs
den 27 mars 1928 och stadfästes av Presidenten den 11 maj samma år.

Beträffande sistnämnda lag om elektriska anläggningar, gällande en-
dast så kallade starkströmsanläggningar, förtjänar här framhållas, att
i densamma bibehållits det tidigare i lag stadgade koncessionssystemet.
Skyldigheten att utverka tillstånd har utsträckts till alla sådana
elektriska anläggningar, vilkas spänning överstiger 250 volt med sär-
skilda i § 2 av lagen tillåtna undantag. Dock bör även om anläggning-
gar med en spänning under 250 volt göras anmälan, enär också dylika
underkastade kontroll. Såsom regel vid utförande av elektriska anlägg-
ningar har uppställts, att denna icke får medföra våda för liv, hälsa
eller egendom och ej heller oskäligen störa omgivningen. I detta av-
seende erforderliga tekniska anvisningar och bestämmelser om besiktning
hava icke intagits i lagen utan meddelats genom förordningen av den 4
januari 1929 angående verkställighet av sagda lag och genom bl.a. han-
dels- och industriministeriets beslut av den 1 mars 1930 angående sä-
kerhetsföreskrifter för elektriska anläggningar samt regler att iakttas
gas vid dessas uppförande och skötsel.

För åstadkommande av enhetlighet har det ansetts nödvändigt, att
ärenden rörande elektriska anläggningar och tillsynen över desamma
handläggas av en och samma myndighet och såsom sådan fungerar handels-

och industriministeriet, till vars förfogande ställts en kontrollorganisation av sakkunniga, utsedd av ministeriet på viss tid.

Vad angår förvärv av för elektriska anläggningar erforderliga jordområden medelst expropriation har hävdats den uppfattning, att rätt till expropriation kunde beviljas för utförande av anläggning, som är av allmänna betydelse. Frågan härom har dock ansetts böra ordnas genom en särskild lag, stiftad i den ordning, som för grundlag är stadgad; och har härutinnan tillkommit lagen av den 11 maj 1928 angående expropriation av fast egendom för elektrisk anläggning.

Jämlikt punkt 8) § 9 i lagen om självstyrelse för Åland, given den 6 maj 1920, hänföres lagstiftningen om idkande av näring, med undantag av grunderna för rätt att idka näring och yrke, till landskapets behörighetsgebit; och inbegripes här i även reglementerad näring. Enligt § 17 i sagda lag gäller åter beträffande förvaltningskompetensen, att förvaltningen av de till näringslagstiftningens område hörande uppgifter, vilka icke föranledas av ärenden, som förbehållits riket, handhaves av självstyrelsemyndigheterna med i lagrummet nämnt förbehåll.

Stadgandena om elektriska anläggningar hör till näringslagstiftningens område och de reglementerade näringarnas klass, med undantag av grunderna för rätt att idka näring, och har, såsom ovan påvisats, förbehållits landskapets lagstiftande organ. Emedan rikets lag av den 11 maj 1928 om inrättande och begagnande av elektriska anläggningar icke angår "grunderna" för näringsutövning - detta har även auktoritativt fastslagits genom Högsta domstolens den 3 oktober 1934 givna utlåtande

i en kompetensfråga rörande tillstånd att inrätta en elektrisk anläggning till Ålands sinnessjukhus - äger nästnämnda rikslag icke giltighet i landskapet, utan skall här, jämlikt § 10 i självstyrelselagen, tillämpas den i riket tidigare gällande lagstiftningen, eller ovanom förordnada lag och förordning av den 11 april 1901 och kungörelse av den 17 april 1902, intill dess landskapslag i ämnet blir vederbörligen stiftad.

På grund därav att särskilda förbättringar i handläggningen av ärenden rörande tillstånd till elektriska anläggningar införts i rikets lag av den 11 maj 1928 och elektroteknikens utveckling samt enär densamma även i övrigt synes mer ändamålsenlig än den för närvarande i landskapet gällande lagstiftningen i ämnet, har landskapsnämnden uppgjort följande lagda förslag till landskapslag angående elektriska anläggningar, i huvudsak anslutande sig till sagda rikslag och förordningen om verksamhet av samma lag, given den 4 januari 1929. Uti förslaget har, såsom konsekvens av självstyrelselagens grundsatser, föreskrivits, att alla de administrativa uppgifter, som enligt rikslagen ankomma på handels- och industriministeriet, tillkomma landskapsnämnden. Men ehuru landskapsnämnden icke har tillgång till nödig sakkunskap på området, har bestämmelsen i rikslagen om en särskild kontrollorganisation för besiktning av elektriska anläggningar icke införts, vilken bestämmelse för övrigt icke heller är nödvändig, då ju de till rikets centralförvaltning hörande fackmyndigheterna, och till dem räknas jämväl de till resp. ministerier hörande organen, genom förordningen av den 23 novem-

ber 1923 uttryckligen skyldigkänts att vid behov lämna handräddning åt landskapsnämnden. Landskapsnämndens förevarande förslag innehåller jämväl särskilda bestämmelser av rikslagstiftningsnatur, vilka icke givits annat innehåll i sak än de hava i ovannämnda rikslag, vilket förfarande, då i många fall dylikt tillvägagångssätt tidigare tillämpats och jämväl auktoriserats av Högsta domstolen, icke bör hindra den blivande landskapslagens antagande i vederbörlig ordning.

Med hänsikt till vad här ovan framhållits, får landskapsnämnden förelägga Landstinget till antagande nedanstående förslag till

" L a n d s k a p s l a g

angående elektriska anläggningar i landskapet Åland.

Kap. I.

Utförande och drift.

§ 1.

Elektrisk anläggning skall så utföras samt så drivas och skötas, att densamma icke medför våda för liv, hälsa eller egendom, ej heller oskäligen stör omgivningen.

Med elektrisk anläggning avses i denna lag anläggning för alstrande, överföring och förbrukning av elektrisk ström för belysnings-, kraft-, värme- och kemiska ändamål.

§ 2.

Den, som ärnar inrätta elektrisk anläggning, skall utverka tillstånd därtill hos landskapsnämnden.

Tillstånd är dock icke erforderligt:

- 1) till utförande av en elektrisk anläggning, vari spänningen överstiger 250 volt, beräknad vid begagnande av jordledning mellan ena och annan ledning samt i övriga fall mellan två ledningar;
- 2) till uppförande av anläggning, som dess ägare använder uteslutande för eget behov och vilken helt och hållet är förlagd på egen eller arrenderad mark och icke berör landsväg eller för allmän trafik låten farled; samt
- 3) till uppförande av kraftstation samt installering i byggnad eller sammanhörande byggnadsgrupp av fördelningsledningar och till dess anslutna förbrukningsapparater.

Elektrisk anläggning må icke, med mindre anläggningen i dess helhet är förlagd på egen mark, uppställas inom Mariehamns område utan fullmäktiges begivande.

§ 3.

Om utförande av elektrisk anläggning, vartill tillstånd ej behöves utverkas, skall anmälan göras hos landskapsnämnden, dock icke då fråga är om sådan anläggning, som avses i § 2 mom. 2 punkt 1 och som icke distribuerar ström.

§ 4.

I ansökan om tillstånd eller anmälan, som angående utförande av elektrisk anläggning inlämnas till landskapsnämnden, skall angivas:

- 1) anläggningens namn och ägare;
- 2) plats och tid för anläggningens utförande; samt
- 3) anläggningens ändamål.

4) utredning angående anläggningens tekniska konstruktion, storlek och omfattning;

5) i lämplig skala uppgjord karta, på vilken angivits anläggningen tillhöriga ledningsnät, kraft- och transformatorstationer, samt inom området tilläventyrs tidigare befintliga kraft- och svagströmsledningar, särskilt alla korsningar med dessa;

6) uppgift å de fastighetsägare, vilkas fastigheter anläggningens ledningar eller andra anordningar komma att beröra; vilka av dem, som lämnat sitt tillstånd härtill samt uppgift å de fastighetsägare, som till anläggningens utförande vägrat sitt bifall, så ock intyg därom, att fullmäktige i Mariehamn, om på dess område anläggningen utföres, givit sitt samtycke härtill;

7) utredning därom, huru korsningar över allmän väg, trafikled, svagströms- och andra elektriska ledningar utföres. Till utredningen skall bifogas ritning, där sådant anses vara nödigt.

Alla utredningar, anmälningar och kartor skola inlämnas i dubbla exemplar.

Befinnes sådan utredning bristfällig, bör sökanden eller anmälande på anmodan inom utsatt tid inkomma med erforderlig ytterligare utredning.

Över ansökan om tillstånd skall landskapsnämnden införskaffa vederbörande kommunalmyndighets utlåtande, därest ej sådant av sökanden bilagts ansöknings.

Är anläggningen icke stridande mot lagens bestämmelser, äro landskapsnämnden fastställa de villkor, enligt vilka anläggningen kan påbörjas.

§ 5.

Anmälan om ny elektrisk anläggning, för vars utförande tillstånd icke behöver sökas, skall inlämnas senast 14 dagar före anläggningens tages i bruk.

Beträffande anläggningar, som utförts innan denna landskapslag trädde i kraft eller sagda dag äro under utförande, och vilkas utförande beroende av tillstånd eller anmälan, skall anmälan inlämnas under löpet av ett år efter nämnda tid. Göres icke anmälan, straffes den försumlige på sätt i mom. 2 § 29 är sagt.

§ 6.

Påbörjas icke uppförande av elektrisk anläggning inom två år eller färdigbygges icke sådan inom sex år efter det tillstånd meddelats, är tillståndet förverkat.

§ 7.

Vården av sådan elektrisk anläggning, till vars inrättande tillstånd skall utverkas, bör handhavas av person, som fyller i riket för fastställda kompetensvillkor, såframt ej landskapsnämnden på annat sätt kan medgivit anläggningen befrielse därifrån.

Föreståndare för elektrisk anläggning, som vid denna landskapslag ikraftträdande icke innehar ovan angivna kompetens, är berättigad att fortfarande under tre års tid sköta anläggningen.

Landskapsnämnden kan förordna, att ledningen av byggnads- och reparationsarbeten å elektrisk anläggning skall handhavas av person, som äger föreskriven kompetens.

§ 8.

Elektrisk anläggning, till vars inrättande tillstånd bör utverkas, må icke tagas i bruk innan densamma blivit besiktigad. I undantagsfall må landskapsnämnden likväl tillåta anläggningens tagande i bruk utan besiktning.

§ 9.

Har ej tillstånd till elektrisk anläggnings inrättande utverkats eller stadgad anmälan om dess inrättande gjorts eller har avgivandet av infordrad kompletterande utredning underlåtits eller ock elektrisk anläggning, till vars utförande tillstånd bör utverkas, olovligen tagits i bruk, innan den blivit besiktigad, have landskapsnämnden makt att avbryta dess utförande eller förbjuda dess begagnande, tills det försummade blivit fullgjort eller anläggningen besiktigad. Lag samma vara vid underlåtenhet att iakttaga de uppställda kompetensvillkoren för person, som vårdar anläggningen eller leder byggnads- eller reparationsarbeten.

Landskapsnämnden må även, då elektrisk anläggning icke motsvarar de fordringar, som böra ställas på densamma till förebyggande av våda för liv, hälsa eller egendom eller störing av omgivningen, förbjuda dess användande, intill dess nödiga reparationer eller ändringar blivit vidtagna. Medför anläggning våda, ändå att den icke användes, må förord-

230 dess bringande i vederbörligt skick på ägarens bekostnad. I
brådskande fall må i detta moment nämnt förbud eller förordnande medde-
las av den, å vilken besiktningen av anläggningen ankommer, men bör st-
gården utan dröjsmål underställas landskapsnämndens prövning.

§ 10.

Då anläggning är besiktigad och godkänd för drift, må landskapsnäm-
nden meddela tillstånd till dess användande.

I tillståndsbeviset, som vid anfordran skall företes besiktnings-
och andra myndigheter, skall ock antecknas namnet på den person, vilken
godkänts såsom föreståndare för anläggningen.

Kap. II.

Om tillsyn över elektriska anläggningar.

§ 11.

Tillsynen över utförande, användande och vård av elektrisk anlägg-
ning ankommer å landskapsnämnden.

Landskapsnämnden äger minst vart tredje år och även eljest vid be-
hov låta besiktiga de elektriska anläggningar, till vilkas inrättande
tillstånd bör utverkas, så ock, där sådant befinnes nödigt, övriga
elektriska anläggningar.

Besiktningarna verkställas av sakkunniga och ojäviga besiktningsmän,
vilka därtill förordnats av landskapsnämnden.

§ 12.

Besiktningsman skall hava avlagt fullständig kurs vid tekniska hög-
skolans avdelning för elektricitet och skall han äga nödig erfarenhet

§ 13.

Besiktningsman för elektriska anläggningar må icke samtidigt vara anställd i besiktning underkastad elektrisk anläggnings eller sådan affärsrörelses tjänst, som utför elektriska anläggningar eller försäljer vid dem erforderliga tillbehör.

§ 14.

Besiktningsman äger med omsorg och försiktighet verkställa besiktning samt tillse, att nödig och med gällande bestämmelser överensstämmande skydd för liv och egendom vinnes med så små kostnader som möjligt.

§ 15.

Över varje besiktning skall upprättas protokoll i dubbla exemplar, av vilka det ena med besiktningsmannens underskrift skall lämnas åt anläggningens föreståndare samt det andra insändas till landskapsnämnden.

§ 16.

Då besiktningsman förordnar om verkställande av ändringar eller kompletteringar i elektrisk anläggning innan den igångsättes, eller då besiktningsman förbjuder anläggningens användande innan föreskrivna villkor äro fullgjorda, skall sådant förordnande eller förbud skriftligen delgivas anläggningens föreståndare eller dennes ombud samt meddelande härom insändas till landskapsnämnden.

Finner besiktningsman sådant nödigt, må han åt polismyndighet över-

lämna avskrift av förordnandet eller förbudet.

§ 17.

Polis- och besiktningsmyndighet må vid behov beredas tillträde till samtliga delar av anläggningen.

§ 18.

Över besiktning och i samband därmed meddelade föreskrifter må ägare av elektrisk anläggning, då han anser skäl därtill föreligga, anföra besvär hos landskapsnämnden, som skall handlägga besväret såsom bråkskande.

Dock är av besiktningsman meddelad föreskrift eller förbud gällande, intill dess ärendet är slutligen avgjort, därest icke landskapsnämnden annorlunda bestämmer.

§ 19.

Besiktningsman må icke olovligen yppa yrkeshemlighet, varom han vid besiktning av elektrisk anläggning erhållit kännedom. Lag samma vare beträffande annan person, som i samband med besiktning fått vetskap om sådan hemlighet.

§ 20.

Uraktlåter besiktningsman eller fullgör han vårdslöst honom tillkommande åligganden, straffes såsom om brott i tjänsten är stadgat.

§ 21.

Innehavare av elektrisk anläggning, till vars inrättande tillstånd bör utverkas eller å vilken besiktning jämlikt § 11 mom. 2 blivit anbefalld, vare skyldig att till ersättande, antingen helt och hållet el-

ler delvis, av kostnaderna för besiktning av anläggningen, erlægga avgifter, som fastställas av landskapsnämnden med beaktande av anläggningens storlek och omfattning.

Kap. III.

Skada och olägenhet.

§ 22.

Av elektrisk anläggning åstadkommen skada är dess innehavare skyldig att ersätta, därest icke den, som lidit skadan, ensam avsiktligt eller av grovt vållande föranlett densamma eller skadan icke kan utslutande tillräknas någon, som icke hör till anläggningens personal, eller densamma föranletts av sådan övermäktig eller annan händelse, som icke står i samband med anläggningens drift. Där innehavare av anläggning eller till dess personal hörande person är skyldig till skadan och skadan därjämte föranletts genom eget vållande av den, som lidit densamma, eller av sådan händelse, varom ovan är sagt, må ock, där skadan helt och hållet föranletts genom ringare vållande av den, som lidit skadan, skall ersättningen skäligen jämkas.

Är elektrisk anläggning av den art, att tillstånd till eller anmälan om dess inrättande ej erfordras, vare anläggningens innehavare skyldig att ersätta endast den skada, som kan räknas honom eller till anläggningens personal hörande person till last.

Vid fastställande av skadestånd skola tillämpas de i 9 kap. 2, 3 och 8 §§ strafflagen stadgade grunder.

Angående ersättande av skada, föranledd genom olycksfall, som drab-

bat arbetare i arbetet, är särskilt stadgat.

§ 23.

Ägare av elektrisk anläggning, som upplåtit anläggningen till annan begagnande, svare för genom densamma föranledd skada på enahanda sätt, som anläggningens innehavare, dock icke med annan sin egendom än anläggningen och vad därtill hör. Anläggningens innehavare gottgöra likväl ägaren för vad denne sålunda utgivit, därest icke domstol prövar, att skadan bör stanna ägaren till last.

§ 24.

Talan rörande gottgörande av genom elektrisk anläggning föranledd skada skall anhängiggöras i Mariehamn inom två år och på landet senast vid det allmänna domstolssammanträde, som närmast infaller efter två års förlopp, räknat från den dag, då skadan inträffat.

I sådant mål må domstol, efter fri prövning av alla förelupna omständigheter, avgöra vad i saken bör anses såsom sant.

§ 25.

Ar skada, som blivit av ägare eller innehavare av elektrisk anläggning gottgjord, av annan vållad, må den, som ersatt skadan, av honom söka ersättning.

§ 26.

Inverkar elektrisk anläggning i tekniskt avseende störande på annan elektrisk anläggning eller på telegraf-, telefon- eller annan dylik anläggning, åligger det, förutom då den tidigare utförda anläggningen utgöres af entrådlig telefonlinje, ägaren av den senare utförda anläggningen att vid

taga åtgärd för störingens avhjälpande. Kan störing med betydligt mindre kostnader avhjälpas sålunda, att den tekniska konstruktionen av den tidigare utförda anläggningen förfullständigas, och kan detta ske utan avsevärt men för anläggningen, bör dock ägaren av sistnämnda anläggning, på yrkande av den andra anläggningens ägare, på dennes bekostnad vidtaga sådan åtgärd. Är störingen helt och hållet eller delvis föranledd av bristfällighet i den tidigare utförda anläggningen, bör denna anläggnings ägare avhjälpas bristen.

Av två anläggningar skall den anses vara tidigare utförd, om vars inrättande ansökan gjorts tidigare.

Yppas meningsolikhet därom, huruvida elektrisk anläggning inverkar störande på annan anläggning och vem som bör vidtaga åtgärd till störingens avhjälpande, avgöres saken av landskapsnämnden, sedan en av sakkunniga sammansatt nämnd därom avgivit utlåtande.

I nämnd, som i föregående moment omförmäles, utse parterna vardera sin medlem samt landskapsnämnden en tredje till ordförande. Där ej part inom två veckor efter erhållet meddelande därom, vem den andra parten utsett till medlem i nämnden, för sin del utser medlem däri, tillsättes även denna av landskapsnämnden. Landskapsnämnden äger jämväl bestämma, av vem kostnaderna för nämnden skola bestridas.

Kap. IV.

Särskilda stadganden.

§ 27.

Landskapsnämnden skall föra förteckning över tillstånd ägande och an-

mälan underkastade elektriska anläggningar samt årligen insamla statistiska uppgifter.

För detta ändamål skola elektriska anläggningar årligen till nämnden inlämna uppgifter enligt av landskapsnämnden fastställda föreskrifter.

§ 28.

Bygges landsväg, farled eller hus sålunda, att den berör elektrisk anläggning, vare anläggningens ägare skyldig att vidtaga de åtgärder, som för den allmänna säkerheten eller anläggningens skyddande bliva av nöden. Däraf föranledda kostnader skola ersättas av vägens, farledens eller hussets ägare.

§ 29.

Var, som mot förbud inrättar elektrisk anläggning eller begagnar sådan, dömes till böter eller fängelse i högst ett år.

Overträder byggare, ägare eller innehavare av elektrisk anläggning, bestämt i denna lag eller med stöd av densamma utfärdade föreskrifter, straffas med böter. Lag samma vare, där någon bryter mot i denna lag stadgad tullenhetsplikt.

§ 30.

Vad i 34 kap. 10 § och 35 kap. 1 § strafflagen stadgas angående skadegörelse å där nämnd egendom eller försök till sådan gärning, äge jämväl tillämpning, då handlingen hänför sig till elektrisk anläggning.

Var, som hindrar eller stör begagnande av strömfördelande elektrisk anläggning, straffes såsom i 34 kap. 12 § strafflagen stadgas.

§ 31.

Var, som olovligen tillgodogör sig eller söker tillgodogöra sig elektrisk ström genom att tillägna sig sådan för egen eller annans räkning, straffes såsom i strafflagen angående stöld eller snatteri eller försök till sådant brott är stadgat.

§ 32.

I beslut och föreskrifter, vilka av landskapsnämnden med stöd av denna lag utfärdats, må, försåvitt sakens avgörande icke i huvudsak beror på bedömande av beslutets eller åtgärdens ändamålsenlighet, ändring sökas i högsta förvaltningsdomstolen senast före klockan 12 å den trettionde dagen efter det besväranden fått del av beslutet, sagda dag dock oräknad. Föreskrift, som av landskapsnämnden utfärdats skall, ändå att densamma överklagas, lända till efterrättelse, därest icke högsta förvaltningsdomstolen annorlunda förordnar.

§ 33.

Vad i denna lag är stadgat angående utförande av elektrisk anläggning, skall äga motsvarande tillämpning å utvidgning av sådan anläggning.

§ 34.

Denna landskapslag träder omedelbart i kraft."

Mariehamn den 20 oktober 1937.

På landskapsnämndens vägnar:

